

7. Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання: збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 226 с.

8. Атаманчук Н.І. Закон України «Про правотворчу діяльність» як механізм удосконалення правотворчого процесу в Україні в умовах Євроінтеграції. *Сучасний розвиток державотворення та правотворення в Україні: проблеми теорії та практики*: зб. матеріалів XII міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 31 трав. 2023 р. / за заг. ред. М.В. Трофименка. Київ : МДУ, 2024. С. 45-47.

Бровко Наталія Іванівна

завідувач кафедри конституційного права та

теоретико-правових дисциплін

доктор юридичних наук, професор,

Білоцерківський національний аграрний університет (м. Біла Церква,

Київська область)

РОЗВИТОК ГРОМАДСЬКОЇ АКТИВНОСТІ В УКРАЇНІ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ (З УРАХУВАННЯМ ДОСВІДУ РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ)

Прагнучи стати членом ЄС Україна має засвідчити факт існування активного громадянського суспільства. Така політика держави є цілеспрямованою та нормативно врегульованою. Правові засади державної політики щодо розвитку громадянського суспільства закріплені у законах України "Про місцеве самоврядування в Україні", указі Президента України «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки». Про активний розвиток громадянського суспільства свідчить наявна правова основа діяльності громадських інституцій, таких як профспілки, громадські організації, асоціації, зокрема у законах

України "Про громадські об'єднання", "Про благодійну діяльність та благодійні організації", "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності", "Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності", "Про свободу совісті та релігійні організації", "Про органи самоорганізації населення".

Однак наявне правове підґрунтя не засвідчує факт дієвості таких громадських інституцій. Зокрема мова йде про наявну ефективну діяльність неурядових організацій, діалог з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, реальну можливість впливу на реформи в державі (що є вимогами ЄС у цьому контексті та вимагає залучення та активної участі громадян у суспільно-політичному житті держави, спільної політики держави в особі її органів та організацій громадянського суспільства).

Наразі, громадянське суспільство в Україні характеризується слабким потенціалом, що пов'язано з нестабільною демократією, слабкою реалізацією принципу верховенства прав, воєнними діями на території держави. На нашу думку наразі відсутня політика, спрямована на розвиток і зміцнення громадського сектору, незважаючи на численні нормативи у цій сфері. Стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки не забезпечила прогресу у напрямку розвитку громадянської активності, взаємодії та громадських ініціатив. Чинна на сьогодні Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки визначає стратегічні завдання діяльності держави у сфері сприяння розвитку громадянського суспільства та направлена на розробку заходів, планування, звітування, що не є достатнім для цілеспрямованої її реалізації [1].

Здійснюючи свої конституційні права, зокрема право збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб (ст. 34), право на свободу об'єднання у громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод, задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів (ст. 36), право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної

влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів (ст.40) громадськість реалізує свою активність та бере участь в управлінні державними справами. Однак у практичній площині вказані конституційні норми подекуди є недієвими. Громадські організації, волонтери, журналісти та активісти, які захищають та висвітлюють питання порушень і дотримання прав людини, дотримання верховенства права, декларують цінності ЄС зазнають утисків, організації громадянського суспільства стикаються з юридичними та фінансовими перешкодами, бюрократичною складовою. Незважаючи на бажання та можливості для розвитку громадянського суспільства та громадської активності спостерігається звуження громадянського простору, що є проблемним питанням, яке потребує вирішення і врегулювання з урахуванням європейського досвіду, зокрема досвіду Республіки Хорватія.

В ЄС діє Фонд громадянського суспільства, який надає державам-членам підтримку у питаннях розвитку їх громадянської активності. Надається фінансова підтримка для розвитку та реалізації національних і багатосторонніх ініціатив громадянської активності, посилення ролі громадянського суспільства, підтримка у проведенні спільних заходів для обміну практичним досвідом між європейськими громадськими інституціями. Таким чином ЄС зацікавлений у підтримці та розвитку активного громадянського суспільства, яке має потенціал і здатне впливати на політику та процеси прийняття рішень у державах [2].

Наразі у ряді європейських держав діє програма "Фонд активних громадян", метою якої є зміцнення громадянського суспільства у державах, підтримка активної громадянської позиції населення, надання підтримки групам, які її потребують. У кожній країні управління Фондом здійснює Консорціум, що забезпечує діяльність Фонду та громадян у їх громадській участі, гарантує незалежність від владних структур та впливу олігархів. Фонд активних громадян здійснює фінансову підтримку громадських ініціатив, які направлені на просування демократичної участі, розвиток активної громадянської позиції та прав людини. Пріоритетними напрямками Фонду є

питання, що стосуються демократії, зміцнення та посилення громадянської свідомості, прав людини (шляхом підвищення обізнаності про права людини в суспільстві), стійкості і спроможності громадянського суспільства впливати на державні процеси, співробітництво та співпраця громадських інституцій зарубіжних країн [3].

У Республіці Хорватія Фонд "Активні громадяни" діє досить активно. Окрім основних напрямів Фонду пріоритетними є боротьба з дискримінацією, інтеграція у суспільне життя вразливих груп, питання гендерної рівності, довкілля та зміни клімату. Діяльність Фонду у Хорватії направлена не лише на посиленні ролі громадянського суспільства як захисника прав людини, але визначення його пріоритетного місця у підтримці прав людини, верховенстві права, посиленні демократичної культури та громадянської свідомості, стійкості та активності громадянських інституцій, посиленні співпраці у секторі громадянського суспільства. Реалізуючи вказані проекти Фонд «Активні громадяни» у Хорватії отримує фінансову допомогу від Європейського Фонду Активні громадяни [4].

В цілому у Хорватії спостерігається висока громадська активність. У державній політиці акцентується увага на зміцненні громадянського суспільства, активній громадянській позиції та залученні громадськості до процесів прийняття рішень. Громадські організації Хорватії тісно співпрацюють з організаціями країн Ісландії, Ліхтенштейну та Норвегії. Важливим є розвиток двосторонніх відносин для налагодження зв'язків, обмін досвідом та кращими практиками між хорватськими ОГС та організаціями з вищевказаних країн .

З урахуванням досвіду Республіки Хорватія для України доцільно продовжувати удосконалювати нормативне регулювання діяльності громадянського сектору, визначати конкретні кроки реалізації Національної стратегії державної політики сприяння та розвитку громадянського суспільства з визначенням виконавців, встановлення термінів виконання завдань. Доречним є створення Національного фонду розвитку громадянського суспільства, який буде відповідати за реалізацію Національної стратегії державної політики

сприяння та розвитку громадянського суспільства, забезпечувати систему фінансової підтримки з урахуванням різних потреб організацій громадянського суспільства, прозорість та передбачуваність у процесі проведення конкурсів та оцінки проектних пропозицій від організацій громадянського суспільства.

Нагальним питанням є розвиток в Україні «безпечного простору» - забезпечення свободи слова, вільного здійснення професійної діяльності активістам, з дотриманням європейських стандартів захисту їх прав, вільна можливість проведення громадськими активістами незалежних розслідувань діяльності державних службовців, без переслідувань та утисків. Варто продовжувати впроваджувати Концепцію розвитку громадянської освіти в Україні в усі сфери суспільного життя із залученням громадськості. Доцільним є створення Урядового офісу співпраці з громадськими організаціями, який буде визначати основи фінансової життєздатності та стійкості громадських організацій, їх роль та активність,

Визнання соціальної цінності організацій громадянського суспільства дозволить підвищити їх статус та роль у соціумі. А їх представництво (не формальне, а реальне) у органах влади з можливістю вести критичний діалог, висловлювати позицію та презентувати свої напрацювання дозволить досягти консенсусу між цими суб'єктами та закріпити їх значення і роль у державотворчих процесах [5]. Вважаємо що посилення спроможності та стійкості громадських інституцій, залучення до них більшої цільової аудиторії, розширення їх прав і можливостей, сприяння ініціативам, зокрема тим, що спрямовані на зміцнення міжкультурного діалогу є пріоритетними завданнями для України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки»: Указ Президента України від 7 вересня 2021 року № 487/2021.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> (дата звернення 21.08.2024)

2. Civil Society. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/policy-highlights/civil-society_en (дата звернення 21.08.2024).

3. Active citizens fund. URL: <https://www.activecitizensfund.lv/en/about-fund/active-citizens-fund.html> (дата звернення 21.08.2024).

4. ACF in Croatia. URL: <https://acfcroatia.hr/en/active-citizens-fund-in-croatia/> (дата звернення 21.08.2024).

5. Civic Space Report 2023. URL: <https://civic-forum.eu/wp-content/uploads/2023/03/Civic-Space-Report-2023-CROATIA-European-Civic-Forum.pdf> (дата звернення 21.08.2024).

Возний М.В.,

*аспірант кафедри приватного та публічного права
Інституту права та сучасних технологій.*

*Київський національний університет
технологій та дизайну (м. Київ)*

ФІНАНСОВО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ

Однією із складових адміністрування митних платежів є контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти сплати митних платежів (мита, акцизного податку із ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції), податку на додану вартість із ввезених на митну територію України товарів (продукції) [1].

Необхідність контролю за сплатою митних платежів зумовлена об'єктивними та суб'єктивними причинами. До об'єктивних, зокрема, доцільно віднести високий рівень корупції в державі, нестабільність і нечіткість формулювання вітчизняного митного та податкового законодавства, через що багато методичних вказівок вступають у